

LAN MONOGRAFIKOA

Euskararen arauak eta erabilerak administrazioan,
arloan juridikoan zein kriminologia alorrean

EUSKALDUNON HIZKUNTZA ESKUBIDEAK;
GUSTUKO TOKIAN ALDAPARIK EZ

Ainhoa LANDA
Itsaso UGARTE

1

AURKIBIDEA: I. Sarrera.-II. Hizkuntza Eskubideak.-1. Hizkuntza Eskubideen Adierazpen Unibertsala.-2. Hizkuntza Eskubide nagusiak alor juridikoan.-3. Hizkuntza Gutxituen Defentsarako Tresnak Nazioarteko Zuzenbidean.-**III. Hizkuntza Eskubideak Euskal Autonomia Erkidego, Nafarroa eta Iparraldean.-** 3.1. Hizkuntza eskubideak EAEn.-3.2. Hizkuntza eskubideak Nafarroan.-3.3. Hizkuntza eskubideak Iparraldean.-**IV. Azken gogoeta.-Bibliografia.**

I. Sarrera

Lan honen bidez zuzenbidea eta euskara maite dugunontzat bereziki interesgarria den gai baten azterketa egingo da: hizkuntza eskubideak. Zehatzagoa izateko, idatzi honetan bereziki alor juridikoan hizkuntza eskubideen aitortuak duen ondorioa eta egoera aztertuko dira. Era berean, euskal hiztunen komunitateari eremu juridikoan aitorturiko eskubideak errealitatean betetzen diren edo ez aztertuko da lan honen bidez.

Hizkuntza bat gizakien arteko harremanak bideratzeko oinarritzko eta ezinbesteko tresna izanik, interesgarria da hizkuntza komunitate orok dituen eskubideak eta babesa nolakoa den ezagutzeko. Baina, oraindik interesgarriagoa da gutxiengo hizkuntza baten testuinguruan eta bereziki eremu juridikoan hizkuntzari ematen zaion babesa nolakoa den jakitea. Askotan mintzatzen gara hizkuntza eskubidearen inguruan, baina zer da hizkuntza eskubidea? Tamalez, ezin dugu definizio zehatz eta argi bat eman. Jakin badakigu munduan zehar urratzen den eskubide bat dela eta, are gehiago, herritarroi mugatzen zaigun eskubide unibertsal bat ere badela. Baina gainerako eskubide unibertsalekin alderatzen badugu, bigarren maila batean kokaturik dagoela esan daiteke.

Euskal komunitateren hizkuntza eskubideak zapalduak izan dira historian zehar, euskara desagertzeaz dagoen hizkuntza bihurtuz. "...que, en cada llengua que s'extingeix, hi ha una comunitat agredida, a la quals' ha exclòs de la historia de la humanitat?" zioen JUNYETek¹ 1998an; alegia, desagertzen den hizkuntza guztietan dago eraso egin zaion komunitate bat, zeina gizadiaren historiatik baztertuta izan den. Behin puntu honetara iritsita, eta, *Junyeten* esaldi hau kontutan hartuz, historian zehar baztertuta egon den herrialde baztertu honek bere hizkuntza eskubideen alde lanean gogor jarduten duela azalduko dugu ondorengo lerroetan. Horretarako, nazioartean zein Europa mailan eman diren arauak azaltzeaz gain, hemengo egoera ere aztertuko dugu. Kontuan izan behar da, hizkuntza eskubideak gaurkotatzen unibertsaleko gaia direla, eta, horrekin batera, gure egoera berean dauden hizkuntza anitz daudela kezka berak partekatuz. Hala ere, hizkuntza eskubideen alorrean legeriak duen eragina murriztu dela aipatu beharra dago; izan ere, hiztunek borondaterik ez

¹ JUNYET 1998, 16. orr

badute, alferrikakoa da arauk diotena, eta alderantziz. Bestalde, Michael KRAUSSEK “*The world’s languages in crisis*” artikuluan dio mende honetan munduan mintzatzen diren 6.000 hizkuntzetatik %90 galduko direla edo ezinbesteko galbidean sartuko direla; honen aurrean, euskal hiztunek euren hizkuntza eskubideak defendatzeko borondatea argitara eramango dugu, eta gaur egungo legeriarekin alderatuko dugu labur- labur.

II. Hizkuntza Eskubideak

2.1. Hizkuntza Eskubideen Adierazpen Unibertsala

Lehenik eta behin, [Hizkuntza Eskubideen Adierazpen Unibertsalari](#) (hemendik aurrera HEAU) egin behar diogu erreferentzia; 1996an Bartzelonan onartutako adierazpena dugu. Hizkuntza eskubideez mintzatu zen lehen adierazpena da, munduko hizkuntzei gutxiengo eta oinarritzko eskubide batzuk bermatzea zuen helburu.

Gogoan izan behar da HEAUn aintzatesten diren eskubideen titular direla hizkuntza komunitateak (HEAU 1. art.). Alegia, hizkuntza eskubideen inguruan hitz egiten dugunean, hiztunen eskubideei egiten diegu erreferentzia, indibidualki eta baita kolektiboki ere. HEAUn arabera hizkuntz eskubideen dimentsio indibiduala eta kolektiboa bereizi ezinak dira (HEAU 2. art.). Horrela, banakoei eskubide hau bermatzeak, hizkuntza ikasteko, hitz egiteko eta hizkuntzarekin berarekin identifikatuta sentitzeko aukera ematen dion bitartean, kolektiboki hizkuntza bera taldearena izatea, mantentzea eta hizkuntzaz gozatzea esan nahi du eskubide honek.

Adierazpen honen arabera, hizkuntza bat nortasun kolektibo baten adierazpen gisa ulertu behar da; alegia, euskara adibide bezala hartzen badugu, euskara (hizkuntza) herri honen (kolektibo) nortasuna dela ondorioztatu daiteke. Euskara herritarrek euren artean komunikatzeko tresna ere badela esan daiteke, eta garrantzitsuagoa dena, herritarrek euskaraz gozatzeko aukera izan behar dute. Bestalde, adierazpen honetako zortzigarren artikuluari jarraiki, *hizkuntza komunitate orok daukate eskubidea baliabide propioak antolatu eta kudeatzeko*; honekin ulertzen da hizkuntza hori hitz egiten den eremuak erabakitzen duela honen inguruko xehetasun oro; beraz, kasu honetan, euskara hitz egiten den lurraldeetako legeek erregulatuko dute bere erabilera.

Baina zer da hizkuntza komunitatea? Hizkuntza Komunitatea HEAUK 1. artikuluan definitzean xedatzen du, hizkuntza komunitatea bere burua herritzat daukan eta bere kideen arteko komunikazio bideratzeko hizkuntza komun bat garatu duen gizarte oro dela. Hizkuntza komunitate horretako kideak zehazteko irizpide desberdinak jarraitzen ditu ondoren 1.3. artikulua. Hizkuntza Komunitatea hizkuntz eskubideen titular xedatzea izan da HEAUK ekarritako ekarpen azpimarragarriena.

2.2. Hizkuntza Eskubide Nagusiak Alor Juridikoan

Hizkuntz eskubideen definizioa eta titulartasuna zehaztu ostean, bereziki alor juridikoari lotuta HEAUK aitortzen dituen eskubideak modu orokorrean aztertuko dira. HEAUK II. Tituluko I. Atalean administrazio publikoaren eremuan eskubide desberdinak aitortzen ditu.

Hasteko, funtsezko eskubide gisa hizkuntza komunitate orori bere hizkuntzak estatus ofiziala izateko eskubidea xedatzen du deklarazioak eta horren ildora, jarduera judizial eta administratibo guztiak hizkuntza horretan izapidetzeko aukera errekonozitzen du.

Jarraian, eragile juridiko desberdinentzat (abokatuak, epaileak, administrazio langileak...) eta hiritarrentzat garrantzitsuak diren hizkuntz eskubideak desberdindu dira. Lehenengoei dagokionez, bereziki azpimarragarria den zehaztapen bat jasotzen du HEAU 18. artikuluan. Prezeptu horren arabera, hizkuntza komunitate orok eskubidea dauka berari dagozkion arau juridiko guztiak lurraldearen hizkuntza propioan argitara daitezen. Hiritarrei dagokionez, deklarazioak argi uzten du pertsona orok eskubidea duela justizia-auzitegiekin dituen harremanetan auzitegia kokaturiko lurraldean historian zehar hitz egindako hizkuntza erabiltzeko. Eskubide horri dagokionez, euskarari dagokionez bereziki adierazgarria den zehaztapen bat jasotzen du HEAUk: auzitegiek lurraldeko hizkuntza propioa erabili beharko dute beraien bere barne-jarduketetan.

2.3. Hizkuntza Gutxituen Defentsarako Tresnak Nazioarteko Zuzenbidean

Aurreko epigrafean adierazi bezala, gaur egun hizkuntza eskubideen inguruan deklarazio nagusia HEAUa dugu. Baina, dokumentu horrek indar juridikorik ez duenez, hizkuntza eskubideen gaia aztertzerakoan beharrezkoa da nazioarteko mailan gai horretan onarturiko bestelako tresna juridikoak aztertzea, bereziki, hizkuntza minorizatuak babestera zuzendurikoak.

Europar hizkuntza gutxituak babestearen aldeko tradizioa XVII. mende inguruan hasi zen, *Westfaliako Itunekin*. Nazioartean komunitate minorizatuen hizkuntza eskubideen babesarako lehen tresna baliagarria 1966an sortu zen: Eskubide Zibil eta Politikoen Ituna hain zuzen ere. Aurreko epigrafean adierazi bezala, Itun honek bere 27. artikuluan hizkuntza gutxituetako kideei beraien hizkuntza erabiltzeko eskubidea aitortzen die. Azaldu bezala, artikulua honek eskubide indibidualak aitortzen ditu eta ondorioz, manamendu horretan oinarrituta ezin da esan euskal komunitateak hizkuntza eskubideak dituenik. Hala ere, ukazina da pertsonen indibidualki eskubideak aitortzeak babes gehigarri bat eskaintzen diola hizkuntzari ere. Izan ere, hiritarrek beraien hizkuntza eskubideak besteekin harremanetan jartzean egikarrituko dituzte.

Bestalde, aipagarria da ere [1992ko ekainaren 25ean Europako Kontseiluko Ministro Batzordeak onarturiko Erregioetako edo Gutxituengoen Hizkuntzen Europako Ituna](#) (hemendik aurrera EHEG).

Gutun honen izenburuari erreparatzen badiogu, pentsa dezakegu Euskararen eskubideek gutun honekin lotura dutela, baina bertako lehen artikulura jotzen badugu ikusiko dugu ezetz:

«1. artikulua - Definizioak

Gutun honen ondorioetarako:

- a) "Eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza" aipatzerakoan, hauek adierazi nahi dira:*
 - i) Estatu bateko lurraldean bertako biztanleek, Estatuko biztanleriaren barruan gutxiengoa izanik, tradizioz hitz egiten dituztenak; eta*
 - ii) hizkuntzok ez dira Estatu borretako hizkuntza ofizialak izango; eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzen barruan ez dira sartuko estatuko hizkuntza ofizialaren dialektok, ez etorkinen hizkuntzak;*

- b) *“eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntza erabiltzen den lurraldea” da Gutun honetan aurreikusitako babes- eta sustapen-neurriak hartzea justifikatzeko besteko biztanle-kopurua duen hizkuntzaren geografia-eremua;*
- c) *“lurralderik gabeko hizkuntzak” dira Estatuko gainontzeko biztanleek hitz egiten dituzten hizkuntzak, baina Estatuko lurraldean tradizioz hitz egiten dituen arren, bertako geografia-eremu jakin bati lotu ezin dakizkionak.»*

Argi dago Euskal Autonomia Erkidegoa eta Nafarroako eskualde batzuk eskualde edo eremu urri bezala kontsidera daitezkeela; izan ere, Espainiar Estatuko biztanleen kopuru oso murrizta osatzeaz gain, tradizioz erabili izan dute euskara. Hala ere, 1. artikuluko lehen epigrafeak dio hizkuntza jakin horrek ez duela Estatu horretan ofizial izan behar; beraz, Espainiar Konstituzioko 3.2 artikulura jotzen badugu, ikusiko dugu euskarak ofizialtasuna duela EAEn eta Nafarroako eskualde batzuetan:

«3. artikulua

- 1.- *Gaztelania da Estatuko hizkuntza ofizial espainiarra. Espainiarrek oro gaztelania ezagutzeko betebeharra eta erabiltzeko eskubidea dute.*
- 2.- *Espainiako gainerako hizkuntzak ere ofizialak izango dira dagozkien autonomia erkidegoetan, haien estatutuen arabera.*
- 3.- *Espainiako hizkuntza ezberdinen aberastasuna kultura ondarea da eta ondare horrek begirune eta babes bereziak izango ditu.»*

Honen guztiaren ondoren, kontuan izan behar da, hizkuntza baten bidez, berau hitz egiten duten herrialde zein komunitatearen errealitatea aztertu daitekeela. Jakina da, euskara ofiziala dela gaztelerearekin batera EAEn, Nafarroako hainbat eremutan eta Iparraldean; hala ere, koofizialtasunak hainbat konplexutasun suposatzen dituen arren (baita aberastasuna ere), ondorengo lerroetan bertako egoeraren inguruko azterketa egingo da.

III. Hizkuntza Eskubideak Euskal Autonomi Erkidego, Nafarroa eta Iparraldean

3.1. Hizkuntza eskubideak EAEn

EAEn euskal hizkuntza komunitateari alor juridikoan HEAUn aitorturiko eskubideak aitortzen zaizkion aztertzeko kontuan izan behar da [Espainiar Konstituzioa](#) (hemendik aurrera EK), bertan ezartzen baita Espainiako estatuaren hizkuntza ereduaren printzipio nagusia. EKko 3.1. artikulua araberak, gaztelera da Espainiar estatuko hizkuntza ofiziala eta era berean, hizkuntza propioa duten autonomia erkidegoetan hizkuntza hori ofiziala izango da ere. Hortaz, herritar orok hizkuntza hori ezagutzeko eta hitz egiteko eskubidea du. Ildo horretatik, EKko 3.2. artikulua araberak hizkuntza propioa duten autonomia erkidegoetan hizkuntza horrek ofizialtasuna partekatuko du gaztelerearekin. EAEn kasuan euskara ofiziala da gaztelerearekin batera. Euskaraz gain ofizialak diren gainontzeko hizkuntzetara jotzen badugu, dagokien eremuetan ofizialak direla adieraztera mugatzen da Konstituzioa; horrela, hizkuntza hauen ofizialtasunaren inguruko xehetasun eta ñabarduren berri izan nahi bada, tokian tokiko Estatutuetara jo behar da.

Aipamen konstituzional horretan oinarrituz, [EAEko Autonomia Estatutuak](#) 6. artikuluan euskarari hizkuntza ofizial estatusa aitortzen dio EAEko lurraldean gaztelerearekin batera. Aitortza horrek adierazten du EAEko herritarrok eskubidea dugula bi hizkuntza hauek ezagutzeko, ikasteko eta erabiltzeko.

Euskarari ofizialtasuna maila aitortzeak dituen ondorioak zehazteko garrantzitsua da [Konstituzio Auzitegiaren 82/1986 epaia, ekainaren 26koa](#) kontuan hartzea. Auzitegiak ebatzi zuen Autonomia Erkidego batzuetan hizkuntza batzuei ko-ofizialtasuna aitortzeak ekartzen duela hiritarrek Autonomia Erkidegoko botere publikoekin (horiek estatukoak, autonomia erkidegokoak edo lokalak izan) harremanak ofizialak diren hizkuntzatan eraman ditzaketela aurrera. Ildo horretatik, herritarrek beren egunerokotasuneko harremanetan eta, are gehiago, administrazioan euskara erabiltzeko bermeak jaso zituzten lehenengoz [Euskararen Legeak edo Euskararen Erabilera Arauzkotzeko 10/ 1982 Oinarrizko Legeak](#). Arau horrek, euskararen erabilera bermatzearekin batera, ofizialtasuna aldarrikatu zuen. Hala ere, lege honek, Estatutuak bezala, euskararen ezaguera ez zuen funtsezkotzat jo.

Euskararen ofizialtasunaren oinarri juridikoa aztertu ondoren, azal ditzagun ofizialtasunak herritarren eskubideetan eragiten dituen ondorioak: Herritar orok izango du EAEko lurralde osoan euskara erabiltzeko eskubidea, baita ere arlo publikoan. Hala ere, errealitatean euskara hizkuntza ofiziala izan arren, egun zailtasun handiak dituzte herritarrek administrazio publikoarekiko harremanak hizkuntza horretan modu egokian bideratzeko.

Justiziaren alorrari dagokionez, azaldu bezala HEDUK hiritarrei auzitegiekin harremanak euskaraz bideratzeko eskubidea aitortzen die. Eskubide bera aintzatesten du ere 1992an onarturiko Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutunak 9. artikuluan. Eskubide horri dagokionez [2012ko urriaren 24ean, Europako Adituen talde batek txosten bat](#) burutu zuen. Bertan adierazi zuen justizia alorrean beharrezkoa zela Espainiar estatuko botere publikoek legezko neurriak hartzea EAEko auzitegietan euskaraz dakiten langileak kokatzeko eta horrela, prozedura judizialak euskaraz bideratzeko hiritarren eskubidea bermatzeko.

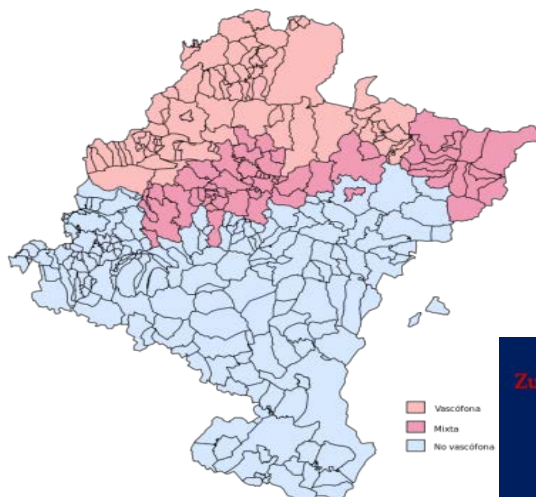
Bestalde, administrazio alorrari dagokionez txosten horretan Europako organoak adierazten du egun eremu horretan euskararen erabilera osoa bermatzen ez den aurren, aurrerapausoak ematen ari direla. Nagusiki, Estatuko lege testu garrantzitsuenak euskaratzen dira eta administrazioiko dokumentu gehienak ere euskaraz eskuratu daitezke.

3.2. Hizkuntza eskubideak Nafarroan

EAEko egoera aztertuta, Nafarroako egoeraren inguruko gogoeta laburra egin behar dugu. [13/1982 Lege Organikoa, abuztuaren 10ekoa](#) (hemendik aurrera LORAFNA) gaztelera eta euskararen egoera arautzen du. Lege organiko horren arabera, euskararen ondorioetarako, ofizialtasuna hiru eremutan banatzen da:

1. Eremu euskalduna
2. Eremu mistoa
3. Eremu ez- euskalduna

Eremu euskaldunean, gaztelera eta euskara dira ofizialak, EAEn bezala. Eremu ez- euskaldunean, aldiz, euskarak ez du tokirik. Azkenik, eremu mistoa aztertu beharra dago; izan ere, Euskarari buruzko Foru Legea burutu zutenean, eta, beraz, eremu banaketa egin zutenean, aldeek bertako administrazioetan euskara erabiltzeari buruzko iritzi kontrajarriak izan zituzten. Administrazioan

euskaraz zuzentzeko eskubidea izan arren, gaztelerazko itzulpena eskatzeko aukera dute administraziooko langileek. Beste hitz batzuetan esanda, Euskarari buruzko Foru Legean erabili zituzten irizpideak nahiko murriztaileak izan ziren.

Hala ere, Nafarroan euskara sustatzeko ekintza eta plan esanguratsuak burutzen ditu Hizkuntza Politikaren Zuzendaritza Nagusiak. Entitate honen jarduera, sorreratik gaur egun arte, Foru Administrazioari zein Herri Administrazioei egon da zuzenduta; besteak beste, langileentzat euskaltegiak sortzea izan zen organo honen lorpen handienetako bat. Batzorde horri egin zaion kritika nagusietako bat, berriz, administrazio publikoan euskara erabiltzeko araudi bat garatu ez izana da.

Aurrerapauso horiek eman arren, Nafarroan euskal hizkuntza komunitatearen eskubide linguistikoak oso bortxatuak daude. Nafarroako administrazio publikoak ez du euskaren erabileraren aldeko sustapena egiten. Alderantziz, euskararen gutxitze instituzionala eman dela esan daiteke. Gutxitze hori nabaria da bereziki [372/2000 Foru Dekretutik](#) aurrera. Dekretu horren bidez Nafarroako Gobernuak gaztelania ezarri zuen hizkuntza nagusitzat administrazio jarduera guztietan.

Ildo beretik, Europako Adituen taldeak egindako 2012ko urriaren 24ko txostenean adierazten du Nafarroaren kasuan beharrezkoa dela lehenik eta behin, auzitegietan zein administrazioaren euskararen erabilera posible egiteko araudia onartzea. Era berean, beharrezkotzat ikusten du ere praktikan euskara erabiltzeko neurriak hartzea.

Nafarroako egoera laburki azaldu ondoren, bertako eremu euskalduneko oinarri juridikoaren inguruan Euskal Autonomia Erkidegoan jazotzen den arazo bera azaldu behar dugu; hau da, euskara ez dela ezagutu beharreko hizkuntza. Horregatik, euskara bigarren maila batean geratzen dela esan daiteke. Zoritzarrez, eremu ez euskalduneko hiztunen hizkuntza eskubideak ez dira babesten legearen aurrean; izan ere, eremu horretan bizi direnek Administrazioarekin dituzten harreman guztiak gazteleraz burutu behar dituzte.

3.3. Euskaldunen Hizkuntza Eskubideak Iparraldean

Iparraldeko euskal hizkuntza komunitateari erreferentzia egitean Frantziar estatuko hego-mendebaldean kokaturiko hiru euskal probintzietan (Lapurdi, Nafarroa Behera eta Zuberoa) egiten zaie erreferentzia. Komunitate hori 55.000 pertsona inguruk osatzen dute. Euskarak Iparraldean duen egoera juridikoari dagokionez oinarri gisa [Frantziako Konstituzioa](#) erreparatu behar da. Arau horretako 2. artikulua zalantzarik gabe xedatzen du Frantziar Errepublikako hizkuntza frantsesa dela. Frantsesa da beraz, lurralde eremu horretan legezko babesa duen hizkuntza bakarra eta are gehiago, *Toubon*² izenez ezagutzen den legeak, bizitzaren eremu guztietan, publiko zein pribatuan, frantsesa erabiltzeko derrigortasuna ezartzen du.

Frantziako legediak ez du inolako aipamenik jasotzeko Euskal Iparraldeko euskal hizkuntza komunitatearen eskubideen gain. Frantziako estatu barneko ordenamendu juridikoan aipaturiko komunitateari euskara erabiltzeko aintzatespenaren faltaren ondorioak dira eguneroko bizitzan eremu publikoan euskara erabiltzeak oztopo handiak dituela eta ondorioz, bere presentzia oso urria dela administrazioan. Horrek HEDUren 3.2. artikulua eta 20. artikulua urratzen dituela esan daiteke, izan ere, manamendu horien arabera hiritar

² Toubon legea deitzen zaio: *Loi n.º 94-665 du 4 Août 1994, relative à l'emploi de la langue française.*

orok eskubidea du erakunde ofizialetan eta auzitegietan bere berezko hizkuntza erabiltzeko. Urraketa horri dagokionez, ondorengo adibidea aipagarria da. 2004ko apirilaren 4ean epaile batek ez zien prozesuan alderdi ziren euskal komunitateko kideei deklarazioa euskaraz emateko aukerarik eman.

Eskubideen aldarrikapen gabezia horrek euskararen erabileran eragin handia du. Horrela, 2001. urteko datuek azaltzen dute Iparraldean Estatuko administrazioarekiko harremanetan euskararen erabilera %1,2koa zela gutxi gorabehera eta Udal administrazioekikoetan %5,4koa (ikus [datuak](#)).

IV. Azken gogoeta

7

Honen guztiaren ondoren, lan honetan zehar mintzatu garen puntu garrantzitsuenen inguruko hausnarketa laburra egingo dugu; eta hizkuntza eskubideak kontutan hartzen baditugu, zeresan handia dutela konturatu gara.

Lehenik eta behin, Hizkuntza Eskubideen Deklarazio Unibertsalak ekarri duen aurrerapausoa goraiatu beharrean gaude. Izan ere, hizkuntzen arteko gatazkak konpontzeko bidea izateaz gain, hizkuntza hori hitz egiten dutenengan kontzientzia sortzeko tresna ere izan da. Nabarmenezkoa da, deklarazio horrek behar gehien duten hizkuntzetan aurrerapauso handiak izan dituela; hitzunei bermeak emateaz gain, hizkuntza bera hitz egiten dutenen kontzientzia eta nortasuna areagotu ditu eskubide honek.

Lehen aipatu dugu hizkuntza bat eremu bateko nortasun kolektiboaren adierazle nagusienetako bat dela; hau da, hizkuntza bat aztertzen badugu, eremu horretako biztanleriaren xehetasun eta ñabarduren berri izan dezakegu. Ildo horretatik, Estatuko eta EAE zein Nafarroako legerietara jotzea ezinbestekoa zaigu; izan ere, hizkuntza erregulatzen duten legeen azterketa egin ondoren, bertako egoera zein den jakingo dugu.

Behin hizkuntzaren arlo arau desberdinak jorratuta, honakoa ondoriozta daiteke: Espainiar Konstituzioko 3.2 artikulua araberak, euskara ofiziala da dagokion autonomia erkidegoan; alegia, EAEn eta Nafarroako eremu euskaldun eta eremu mistoan. Hala ere, zer esan nahi du ofizialtasunak? Bada, hizkuntza baten erabilera bermatzea. Hala ere, euskarari ofizialtasuna aitortze hutsak ez du automatikoki suposatzen errealitatean ematen diren harremanetan euskara erabiltzeko oztupoak ezabatzen direnik. Izan ere, Euskal Herrian HEAUK aitorturiko eskubideen egikaritzea osoa bermatzeko bide luzea geratzen da oraindik. Bide horretan ezinbestekoa da Estatuaren parte hartze aktibo handiagoa. Maila teorikoan bermaturiko eskubideak errealitatean egikaritzeko dauden arazo gehienak borondate faltarengatik ematen dira. Herritarrek egunerokotasunean oso gutxi erabiltzen dute euskara Administrazioarekin, Justiziarekin zein enpresa pribatuekin dituzten harremanetan. Joera hori azaltzeko erosotasunaz hitz egitea da errazena, eta, tamalez, horixe da geure hizkuntzaren erabilera mugatua azaltzen duen erantzunik argiena. Horregatik, utzi dezagun erosotasuna alde batera – eta defenda ditzagun gure eskubideak-, gustuko tokian ez baitago aldaparik.

Bibliografia

- KASARES, Paula (2004): *Hizkuntza eskubideak EuskalHerrian. Zer eskubidez ari garen eta zertan diren*, Bilbo: Deustuko Unibertsitatea.
- RODRÍGUEZ, José M^a (2003): *Euskarari buruzko Foru Legearen aplikazioa eta garapena Nafarroako Foru Administrazioan*, Iruñea: Administrazioa.
- Espanian Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutunaren aplikazioa aztertzen duen Adituen Txostena (2012ko urriaren 24): Estrasburgo.